

INHOUDSOPGAVE DICTEE

		Blz.
HOOFDSTUK 1	ALGEMENE INFORMATIE	55
HOOFDSTUK 2	AFNAME	57
HOOFDSTUK 3	DICTEE	59
HOOFDSTUK 4	FOUTENANALYSE	69

HOOFDSTUK 1

ALGEMENE INFORMATIE

Bij het Remediërend Spelling Programma van de Zuid-Vallei hoort een dictee. Voorafgaand aan de inzet van het remediërend materiaal kan dit dictee worden afgenomen. Het dictee test de spellingvaardigheid op het niveau van begin groep 3 tot en met eind groep 6.

Bij de afname van het dictee gaat het niet om de signalering van problemen, maar om de diagnostisering. Met het dictee kan worden bepaald welke kennis, vaardigheden en strategieën de leerling al wel beheerst en welke nog niet. Uit de toetsresultaten komt naar voren welke spellingcategorieën nog onvoldoende beheerst zijn en dus extra aandacht en oefening nodig hebben. Uiteraard staat u ook vrij om een ander dictee te gebruiken bij de diagnostisering.

Opbouw

Het dictee vormt een uitbreiding op het bekende PI-dictee (Struiksma e.a., 1991). Met name de weetwoorden zijn uitgebreid in dit dictee.

Het dictee bestaat uit 8 blokken. Elk blok komt overeen met een aantal onderwijsmaanden. Blok 5 geeft aan dat een leerling gemiddeld na 5 maanden onderwijs de woorden van dat blok moet kunnen schrijven. Schematisch ziet de opbouw er als volgt uit:

Blok 5	na 5 maanden spellingonderwijs
Blok 10	na 10 maanden spellingonderwijs
Blok 15	na 15 maanden spellingonderwijs
Blok 20	na 20 maanden spellingonderwijs
Blok 25	na 25 maanden spellingonderwijs
Blok 30	na 30 maanden spellingonderwijs
Blok 35	na 35 maanden spellingonderwijs
Blok 40	na 40 maanden spellingonderwijs

Het dictee hoeft niet bij elke leerling vanaf blok 5 afgenomen te worden. Op basis van fouten die leerlingen maken in schriften en bij schrijfoopdrachten kan worden bepaald bij welk blok gestart wordt.

Als een blok een score van 16 of minder oplevert, dan moet het vorige blok worden afgenomen. Als een blok een score van 5 of minder oplevert, dan wordt het volgende blok niet meer afgenomen.

Observatie en nabespreking

De afname van het dictee levert veel informatie op. De geschreven woorden kunnen geanalyseerd worden om na te gaan welke spellingcategorieën beheerst zijn en welke niet.

Er is veel meer informatie te verkrijgen tijdens de dicteeafname. De leerkracht heeft een actieve rol bij de afname van het dictee. Het is belangrijk dat de leerkracht in gesprek gaat met de leerling om inzicht te krijgen in het spellingproces.

Ga na de afname van een blok dicteewoorden in gesprek met de leerling. Laat een leerling hardop verwoorden hoe hij of zij tot de schrijfwijze van een woord is gekomen, wanneer een leerling langere tijd stil stond bij een woord. Vraag eens of hij of zij bepaalde regels kent en kan uitleggen.

Bied de leerling de kans om zelf eerst het dictee na te kijken, voordat u het nakijkt. Leerlingen krijgen op die manier de kans om zelf slordigheidsfouten eruit te halen. Tevens geeft het u inzicht in fouten die gemaakt worden als gevolg van slordigheid en fouten die gemaakt worden als gevolg van onvoldoende beheersing van de spellingcategorie. Observeer hoe de leerling het eigen werk controleert. Dit brengt de controle van het eigen werk in beeld.

Door de leerling hardop te laten verwoorden hoe het proces is verlopen kan concreter inzicht worden verkregen welke onderdelen beheerst zijn en welke onderdelen extra ondersteuning nodig hebben.

HOOFDSTUK 2

AFNAME

Stel de leerling op zijn/haar gemak: De leerling hoeft niet zenuwachtig te zijn. De leerling moet wel goed zijn/haar best doen, maar het gaat hier niet om een cijfer of een beoordeling.

Laat de leerling weten dat u hebt begrepen dat hij/zij problemen heeft met spelling. Nu willen we kijken wat er goed gaat en wat er minder goed gaat. Dan weten we precies waar we hem/haar mee kunnen helpen zodat het spellen nog beter gaat. Neem voldoende tijd om de leerling op zijn/haar gemak te stellen.

Maak de leerling duidelijk wat er moet gebeuren. Geef de leerling een vel papier of het leerlingformulier en zeg: *'We gaan een dictee maken. Ik zeg eerst een zin en dan het woord dat je moet opschrijven. Als je niet precies weet hoe je een woord moet schrijven, dan is dat niet zo erg, want er zijn heel moeilijke woorden. Schrijf dan het woord op hoe jij denkt dat het geschreven moet worden. Daar gaan we, begin maar bovenaan en zet de woorden onder elkaar'.*

Als de leerling erg gespannen is, las dan af en toe een moment van ontspanning in.

Bij blok 5 gaat het om de kennis van de klank-tekenkoppeling. Bij de woorden met de ij en ou, gaat het er dus om of deze letters gekend worden. Als een leerling reik schrijft i.p.v. rijk, zeg dan: Nee rijk schrijf je met een andere ij, ken je die ook? Laat de leerling het woord dan nog een keer opschrijven.

HOOFDSTUK 3

DICTEE

afbreekscore per blok <5

Blok 5

vaak
dief
zoem
bos
was
boos
rijk
leuk
nek
lees
doek
muis
juf
muur
hout
pit
geef
liep
buik
pak

Blok 10

kist
bruin
jaap
voet
duur
zout
stok
pijl
droom
fiets
hert
vlug
dreun
kreeft
zwart
groep
trein
pluis
lint
krant

Blok 15

schuur
kleur
warm
wipneus
fruit
mooi
kring
draai
meer
spoor
klapdeur
bloei
half
schelp
stofdoek
zwaan
vrouw
meisje
blauw
varken

Blok 20

paard
muren
sprong
trouwen
plank
konijn
zwaard
kinderen
strand
slaapkamer
maaïen
web
zuster
regen
stronken
zachte
nieuw
bocht
sneeuwen
verkeer

Blok 25

dapper
reuzen
duw
tree
blokken
dieven
ochtend
beleg
leeuwin
nummer
waarmee
bezoeker
auto
paleis
vla
schaduw
geluk
brillen
zieke
randje

Blok 30

roeiboot
weinig
aardig
kassa
flauw
mannetje
hitte
prachtig
overall
eeuwig
glazen
angstig
diefstal
grappig
verhaaltje
intussen
winnaar
gebleven
ziekenhuis
honger

Blok 35

moeilijk
beloning
bestemming
omstreeks
mededeling
schreeuwerig
gelukkig
kammetje
voorzichtig
kanonnen
barstensvol
tekeningen
postzegel
mogelijk
middelen
stoute
fabriek
vloeistof
vervelend
eindelijk

Blok 40

centimeter
radio's
horloge
diploma
fantastisch
majesteit
vakantie
kwaliteit
aanwezigheid
operatie
baldadigheid
familie
elektrisch
etalage
programma's
chef
oppervlakte
beroemd
precies
barones

LEERLINGFORMULIER

Naam:

Datum:

Blok 5			
1		11	
2		12	
3		13	
4		14	
5		15	
6		16	
7		17	
8		18	
9		19	
10		20	

LEERLINGFORMULIER

Naam:

Datum:

Blok 10			
1		11	
2		12	
3		13	
4		14	
5		15	
6		16	
7		17	
8		18	
9		19	
10		20	

LEERLINGFORMULIER

Naam:

Datum:

Blok 15			
1		11	
2		12	
3		13	
4		14	
5		15	
6		16	
7		17	
8		18	
9		19	
10		20	

LEERLINGFORMULIER

Naam:

Datum:

Blok 20			
1		11	
2		12	
3		13	
4		14	
5		15	
6		16	
7		17	
8		18	
9		19	
10		20	

LEERLINGFORMULIER

Naam:

Datum:

Blok 25			
1		11	
2		12	
3		13	
4		14	
5		15	
6		16	
7		17	
8		18	
9		19	
10		20	

LEERLINGFORMULIER

Naam:

Datum:

Blok 30			
1		11	
2		12	
3		13	
4		14	
5		15	
6		16	
7		17	
8		18	
9		19	
10		20	

LEERLINGFORMULIER

Naam:

Datum:

Blok 35

1		11	
2		12	
3		13	
4		14	
5		15	
6		16	
7		17	
8		18	
9		19	
10		20	

LEERLINGFORMULIER

Naam:

Datum:

Blok 40			
1		11	
2		12	
3		13	
4		14	
5		15	
6		16	
7		17	
8		18	
9			
10			

HOOFDSTUK 4

FOUTENANALYSE

Spelling is een interactie tussen informatieverwerking en de spellingtaak. Daarom is het van belang dat fouten geassocieerd worden in spellingkenmerken en spellingcategorieën.

Op het foutenanalyseformulier kunnen fouten gecategoriseerd worden naar spellingcategorieën en spellingstrategieën. De spellingcategorieën op het foutenanalyseformulier refereren naar de categorieën in de remediërende materialen. Op basis van de analyse kan worden bepaald welke hulp een leerling nodig heeft.

De Zuid-Vallei Remediërend Spellingprogramma gaat uit van 5 hoofdcategorieën. Deze kunnen worden uitgesplitst in meerdere spellingcategorieën:

1. Luisterwoorden

LuiA: klank-tekenfouten, b.v. ie-ei, b-p-d-, m-n

LuiB: Fouten m.b.t. de structuur

2. Lettergroepwoorden

L1: woorden met -eer, -oor, -eur

L2: woorden met -aai, -ooi, -oei

L3: woorden met -eeuw, -ieuw, -uw

L4: woorden met -ng

L5: woorden met -nk

L6: woorden met kleeftletters

3. Net-als-woorden

N1: woorden met be-, ge-, ver

N2: woorden met stomme e / sjwa

N3: woorden met -ig

N4: woorden met -lijk

N5: woorden met -heid

N6: woorden met -teit

N7: woorden met -tie

N8: woorden met -isch

N9: woorden met -ge

4. Regelwoorden

R1: einde woord d/t, b/p

R2: einde klankgroep tweetekenklank of medeklinker

R3: lange klinkerregel

R4: korte klinkerregel

R5: woorden eindigend op -ee

R6: s/z, f/v meervoud

R7: meervoud klinker 's

R8: slot -n

5. Weetwoorden

W1: woorden met v- of f-

W2: woorden met s- of z-

W3: woorden met sch-g-ch-cht

W4: woorden met ei/ij

W5: woorden met au/ou

W6: woorden met c-ch

W7: woorden met i-ie

Op de volgende pagina staat het foutenanalyseformulier. Eerst staat er een overzicht van alle dicteewoorden met de daarbij veelvoorkomende fouten. Uiteraard kunnen er meerdere fouten in een woord gemaakt worden.

Het laatste formulier kunt u invullen om een compact overzicht van alle gemaakte fouten te creëren. Aan de hand van dat overzicht kan snel worden vastgesteld welke hulp de leerling precies nodig heeft.

Naam leerling:

Geboortedatum:

School:

Groep:

Datum van onderzoek:

Naam onderzoeker:

Blok 5

LuiA: klank-tekenfouten, b.v. ie-ei, b-p-d-, m-n

LuiB: Fouten m.b.t. de structuur

LuiA + LuiB

vaak

dief

zoem

bos

was

boos

rijk

leuk

nek

lees

Blok 5

LuiA: klank-tekenfouten, b.v. ie-ei, b-p-d-, m-n

LuiB: Fouten m.b.t. de structuur

LuiA + LuiB

ijs

muis

juf

muur

hout

pit

geef

liep

bik

pak

Naam leerling:

Geboortedatum:

School:

Groep:

Datum van onderzoek:

Naam onderzoeker:

Blok 10

LuiA: klank-tekenfouten, b.v. ie-ei, b-p-d-, m-n

LuiB: Fouten m.b.t. de structuur

LuiA + LuiB

kist

bruin

jaap

voet

duur

zout

stok

pijl

droom

fiets

Blok 10

LuiA: klank-tekenfouten, b.v. ie-ei, b-p-d-, m-n

LuiB: Fouten m.b.t. de structuur

LuiA + LuiB

hert

vlug

dreun

kreeft

zwart

zout

trein

pluis

lint

krant

Naam leerling:

Geboortedatum:

School:

Groep:

Datum van onderzoek:

Naam onderzoeker:

Blok 15

schuur

W3 sguur

kleur

L1 klur

warm

L6 warem,
warum

wipneus

LuiA en/of
LuiB

fruit

W1 vruit

mooi

L2 mooj, mooij

kring

L4 krin, krig

draai

L2 draaj,
draaij

meer

L1 mir

spoor

L1 spor

Blok 15			
klapdeur		L1 klapdur	
bloei		L2 bloej, bloeij	
half		L6 halef, haluf	
schelp		W3 sgelp	L6 schelep, schelup
stofdoek		W1 stovdoek	
zwaan		W2 swaan	
vrouw		W1 frouw	W5 vrauw, vrou, vrau
meisje		W4 mijsje	
blauw		W5 blouw, blau, blou	
varken		W1 farken	R8 varke

Naam leerling:

Geboortedatum:

School:

Groep:

Datum van onderzoek:

Naam onderzoeker:

Blok 20

paard

R1 paart

muren

R3 muuren

R8 mure

sprong

L4 spron

trouwen

W5 trauwen

R8 trouwe

plank

L5 plangk

konijn

R3 koonijn

W4 konein

zwaard

R1 zwaart

W2 swaard

kinderen

N2 kindurun

R8 kindere

strand

R1 strant

slaapkamer

R2 slapkamer

R3 slaapkaamer

Blok 20			
maaien		L2 maajen, maaijen	
web		R1 wep	
zuster		W2 suster	N2 zustur
regen		R3 reegen	N2 regun
stronken		L5 strongken	N2 stronkun
zachte		W2 sachte	W3 zagte
nieuw		L3 niew, neuw, nuw	
bocht		R1 bochtd	W3 bogt
sneeuwen		L3 sneewen	R8 sneeuwe
verkeer		L1 verkir	N2 vurkeer

Naam leerling:

Geboortedatum:

School:

Groep:

Datum van onderzoek:

Naam onderzoeker:

Blok 25

dapper

R4 daper

reuzen

R6 reusen

R8 mure

duw

L3 duuw

tree

R5 tre

blokken

R4 bloken

dieven

R5 diefen

ochtend

R1 ohtent

W3 ogtend

beleg

N1 buleg

leeuwin

L3 leewin,
leuwin

nummer

R4
numer

Blok 25			
waarmee		R5 waarme	
bezoeker		N1 buzoeker	
auto		R5 autoo	W5 outo
paleis		R3 paaleis	W4 palijs
vla		R5 vlaa	
schaduw		R3 schaaduw	L3 schaduuw
geluk		N1 guluk	
brillen		R4 brilen	
zieke		W2 sieke	
randje		R1 rantje	

Naam leerling:

Geboortedatum:

School:

Groep:

Datum van onderzoek:

Naam onderzoeker:

Blok 30

roeiboot

L2 roejboot

weinig

W4 wijnig

N3 weinug

aardig

N3 aardug

kassa

R4 kasa

R5 kassaa

flauw

W1 vlauw

W5 flouw, flou, flau

mannetje

R4 manetje

hitte

R4 hite

prachtig

W3 pragtig

N3 prachtug

overal

R3 ooveral

eeuwig

N3 eeuwig

L3 eewig, euwig

Blok 30			
glazen		R3 glaazen	R5 glasen
angstig		L4 anstig	N3 angstug
diefstal		W1 dievstal	W5 outho
grappig		W4 grapig	N3 grappug
verhaaltje		N1 vurhaaltje	
intussen		R4 intusen	
winnaar		R4 winaar	
gebleven		R3 gebleeven	N3 gubleven
ziekenhuis		W2 siekenhuis	
honger		L4 honer, honner	

Naam leerling:

Geboortedatum:

School:

Groep:

Datum van onderzoek:

Naam onderzoeker:

Blok 35

moeilijk

L2 moeilijk

N4 moeiluk

beloning

R3 belooning

N1+L4 belonin

bestemming

R4 besteming

N1+L4 bustemmin

omstreeks

LuiB omsteeks,
omstreek

mededeling

L4 mededelin

R3 meededeling

schreeuwerig

L3 schreewerig

N3 schreewuerug

gelukkig

R4 gelukig

N1+N3 gelukkug

kammetje

R4 kametje

voorzichtig

W3 voorzigtig

N3 voorzichtig

kanonnen

R3 kaanonnen

N4 kanonen

Blok 35			
barstensvol		LuiB barsvol	
tekeningen		R3 teekeningen	L4 tekeninen
postzegel		R3 postzeegel	W3 postsegel
mogelijk		R3 moogelijk	N4 mogeluk
middelen		R4 midelen	N2 middulun
stoute		W5 staute	
fabriek		W1 vabriek	
vloeistof		W1 floeistof	L2 vloejstof
vervelend		R1+R3 verveelent	N1 vurvelend
eindelijk		W4 ijndelijk	N4 eindeluk

Naam leerling:

Geboortedatum:

School:

Groep:

Datum van onderzoek:

Naam onderzoeker:

Blok 40

centimeter

W6 sentimeter

W7 centiemeter

radio's

R3 raadio's

R7 radioos

horloge

R3 horlooge

N9 horlosje

diploma

W7 diepoma

R3 diplooma

fantastisch

N8 fantasties

W1 vantastisch

majesteit

R3 maajestit

N6 majestijt

vakantie

R3 vaakantie

N7 vakansie

kwaliteit

N6 kwalitijd

W7 kwalieteit

aanwezigheid

R3+N3+R7
baldaadughijd

familie

W1 vamilie

W7 famielie

Blok 40			
elektrisch		R3 eelektrisch	N8 elektries
etalage		R3 eetaalaage	N9 etalazje
programma's		R3+R4+R7 proogramaas	
chef		W6 sjef	
oppervlakte		R4 opervlakte	W1 opperflakte
beroemd		R1 beroemt	N1 buroemd
precies		W6 presies	
barones		R3 baaroones	

Naam onderzoeker:

[illegible]

W1	v/f										
W2	s/z										
W3	g/ch										
W4	i/ij										
W5	au/ou										
W6	c-ch										
W7	i-ie										

